

รูปแบบการดำเนินชีวิต

และความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง*

Lifestyles and Social Welfare Needs of the Elderly in Trang Province

¹วิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และ วรangkan ทันทสันติสกุล

¹Wisuttinee Taneerat and Warangkana Tantasuntisakul

¹คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

¹Faculty of Commerce and Management,

Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: wisuttinee.t@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง 2) เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยจำแนกตามข้อมูลประชากร และ 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบในการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน ใน 10 อำเภอ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญ จำนวน 32 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดตรังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$, S.D.= .573) ส่วนค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสวัสดิการสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$, S.D.= .612) โดยความต้องการด้านบริการสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา และ ด้านนันทนาการตามลำดับ 2) ผลของการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคม พบว่าเมื่อจำแนกตามพื้นที่ในและนอกเขตเทศบาล การนับถือศาสนา และอายุที่ต่างกัน ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในจังหวัดตรังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านนันทนาการแตกต่างกันมากที่สุด 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง พบว่า ความสัมพันธ์โดยรวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .487$, $p = .000$) ผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณ

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินชีวิต; ความต้องการสวัสดิการสังคม; ผู้สูงอายุ

*Received December 24, 2020; Revised April 27, 2021; Accepted May 12, 2021

Abstract

This research aimed 1) to study the lifestyle and social welfare needs of the elderly in Trang Province; 2) to compare the social welfare needs of the elderly by demographic variables; and 3) to explore the relationship between lifestyle and social welfare needs of the elderly. This research employed a mixed method combining a quantitative and qualitative research methods. In the quantitative research component, the sample consisted of 400 person in 10 districts. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. t-test and One- way ANOVA. For the qualitative research used in-depth interviews of 32 key person of the elderly and content analysis.

The result found that 1) The average level of opinion on the lifestyle of the elderly in Trang province, was overall at the high level ($\bar{X}=3.86$, $S.D.=.573$). In terms of the level of social welfare needs of the elderly was at the highest level ($\bar{X}=4.21$, $S.D.=.612$). The social service needs were rated as the highest average scores, followed by the needs on health care, social security, employment and income, housing, education, and recreation, respectively. 2) The results of comparing the social welfare needs were revealed that when classified by municipal and non-municipal areas, religion and age of the elderly had a statistically significant on the welfare at the level of .05 and .01 respectively. By analyzing each aspect, the researchers found that the elderly people require the highest different welfare in the recreational aspect. 3) The result of the relationship analysis between lifestyles and the social welfare needs revealed that the overall relationship had a statistically significant positive relationship at the level of .01 ($r = .487$, $p = .000$). The results obtained from the qualitative research are consistent with the quantitative research results. The results of the qualitative research were in the same direction as the quantitative research.

Keywords: Lifestyles; Social Welfare Needs; Elderly

บทนำ

ในปัจจุบัน มนุษย์มีชีวิตที่ยืนยาวขึ้นมากกว่าในอดีต ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการพัฒนาองค์ความรู้ทางการแพทย์และการพยาบาลเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้สามารถหาวิธีการป้องกันและรักษาโรคได้ดียิ่งขึ้น หลายโรคได้สูญหายไปจากโลกนี้แล้ว และมีอีกหลายโรคเช่นเดียวกันที่เชื้อโรคมีการพัฒนาตนเอง จนสามารถกลายเป็นโรคอุบัติใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมนุษย์เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีในการเอาชนะธรรมชาติ ดังนั้น มนุษย์ก็จะพยายามในการหาวิธีการในการรักษาและป้องกันได้ต่อไป ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มนุษย์มีอายุขัยโดยเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นกว่าในอดีต นอกจากนี้ ด้วยลักษณะการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ ค่านิยมการไม่

แต่งงาน การแต่งงานช้าลง การมีจำนวนบุตรที่ลดลง และไม่มีลูก ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้มีอัตราการเกิดที่ลดลงด้วยเช่นเดียวกัน โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีอัตราการเกิด (ต่อประชากรพันคน) อยู่ที่ร้อยละ 10.7% และมีอัตราการเพิ่มตามธรรมชาติเพียงร้อยละ 0.2 เท่านั้น (Institute for Population and Social Research, Mahidol University, 2019) จากข้อมูลของ National Statistical Office (2019) พบว่า ในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66,558,935 ล้านคน เพศชาย 32,605,100 ล้านคน ส่วนเพศหญิง 33,953,835 ล้านคน โดยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 16.73% ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งคาดว่าในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Ageing society) อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ การมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากรทั้งหมดนั่นเอง สำหรับการให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ในสังคมไทย เนื่องจากในอดีตมักถูกมองว่ากลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจเท่าใดนัก เพราะกลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มคนที่พึ่งเกษียณอายุการทำงาน ต้องหยุดอยู่บ้าน และมีโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ มากมายที่ทำให้ภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการรักษาพยาบาล (Bureau of Promotion and Protection of the Elderly, 2017) อย่างไรก็ดี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่หลักที่สำคัญในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ (Department of Local Administration, 2018) ซึ่งเป็นสิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (Department of Social Development and Welfare, 2018)

ในกรณีของจังหวัดตรัง เป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้ที่จัดอยู่ในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามัน ถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้ที่มีระดับของค่าสัมประสิทธิ์จีนี (Gini Coefficient) สูงที่สุดในกลุ่มจังหวัด แสดงว่ามีระดับความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติจำนวนประชากรผู้สูงอายุในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันประจำปี พ.ศ. 2562 พบว่า จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่มีจำนวนที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด จำนวน 100,531 คน (National Statistical Office, 2019) เมื่อพิจารณาจำนวนประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2562 นั้น จังหวัดตรังมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึง 24.8% ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา หรือคิดเป็นร้อยละ 15.63 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งถึงแม้จะน้อยกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมในระดับประเทศ แต่หากพิจารณาอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุแล้ว ถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสถานการณ์ผู้สูงอายุที่มากพอสมควร (Trang Provincial Statistical Office, 2019)

ดังนั้น สิ่งที่ภาครัฐจะต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงวัยอย่างมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นการดูแลสุขภาพและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม การสร้างอาชีพเสริมให้มีรายได้เพิ่ม เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีความสุข รวมทั้งมีสุขภาพแข็งแรง อย่างไรก็ตาม การรับมือสังคมสูงวัยอย่างเต็มรูปแบบของประเทศไทย เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการรวมถึงการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ระดับ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับรูปแบบในการดำเนินชีวิต และความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตลอดจนเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างดังกล่าวใน

กลุ่มของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการจัดการผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดตรังและในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบในการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง จำแนกตามข้อมูลประชากร
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบในการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 ในเบื้องต้นผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อเป็นเครื่องมือในการทราบเกี่ยวกับพฤติกรรม รูปแบบในการดำเนินชีวิต และความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จากนั้นใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตรัง จำนวน 92,457 คน (Trang Provincial Statistical Office, 2019) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ซึ่งกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 มีจำนวนทั้งสิ้น 398 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอและมีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการกำหนดโควตาการศึกษาในแต่ละอำเภอใน 10 อำเภอในจังหวัดตรัง ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บตัวอย่าง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงเลือกผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญ จำนวน 32 คน แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ดังนั้น ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะรอให้ขั้นตอนการดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลการวิจัย (รหัสหนังสือรับรอง PSU IRB 2020-PSU-L-001)

อีกทั้งได้มีการพิทักษ์สิทธิ์และการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ก่อนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะมีใบเชิญชวนแจ้งรายละเอียดของการเก็บข้อมูลก่อนที่จะขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลและให้ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Informed consent form) เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้ว ข้อมูลดิบที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลจะถูกทำลายลงในทันที และต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่จะได้รับการปกป้อง

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว มาดำเนินการลงรหัสข้อมูล และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดตรังของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$, $S.D.=.573$) โดยประเด็นความคิดเห็นต่อตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ความสนใจ และสิ่งที่จะทำตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$, $S.D.=.612$) โดยความต้องการด้านบริการสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา และ ด้านนันทนาการตามลำดับ ตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เรื่องกิจกรรมที่ทำ	3.50	.739	มาก
ความสนใจ	3.58	.821	มาก
ความคิดเห็นต่อตนเองและอื่น ๆ	4.49	.492	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.86	.573	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการศึกษา	3.97	.903	มาก
ด้านสุขภาพอนามัย	4.55	.646	มากที่สุด
ด้านที่อยู่อาศัย	4.14	.852	มาก
ด้านการทำงานและการมีรายได้	4.20	.713	มาก

ด้านความมั่นคงทางสังคม	4.31	.802	มากที่สุด
ด้านบริการสังคม	4.61	.689	มากที่สุด
ด้านนันทนาการ	3.82	.948	มาก
เฉลี่ยรวม	4.21	.612	มากที่สุด

นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบอีกว่า กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีความต้องการสวัสดิการด้านการงานและการมีรายได้ นั้น มักจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ขาดอิสรภาพทางการเงิน ไม่ได้ประกอบอาชีพ ไม่มีรายได้ จึงต้องหวังพึ่งการช่วยเหลือจากบุตรหลาน และจากภาครัฐเท่านั้น หรือในบางครอบครัวปรากฏว่าเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุกลับเป็นรายได้เพียงก้อนเดียวที่จะต้องเลี้ยงดูสมาชิกทั้งครอบครัว ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้นจากระบบเศรษฐกิจ ลักษณะความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลของการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง พบว่า เมื่อจำแนกตามพื้นที่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล การนับถือศาสนา และอายุที่ต่างกัน ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในจังหวัดตรังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกันมากที่สุด เมื่อจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ผู้สูงอายุที่มีเพศ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง โดยรวม และ รายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ตารางที่ 3

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต กับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง พบว่า ความสัมพันธ์โดยรวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .487, p = .000$) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .079 – .494 โดยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .494$) รองลงมาคือ ด้านนันทนาการ ($r = .492$) และ ด้านการงานและการมีรายได้ ($r = .380$) ตามลำดับ ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 สรุปการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

ความต้องการสวัสดิการ	ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ							
	พื้นที่	เพศ	ศาสนา	อายุ	สถานภาพ	การศึกษา	จำนวนบุตร	อาชีพ
1. ด้านการศึกษา	-	-	✓ (t=2.951**)	-	-	-	-	✓ (F=3.014*)
2. ด้านสุขภาพอนามัย	✓ (t=3.131**)	-	-	-	-	-	-	✓ (F=6.897**)
3. ด้านที่อยู่อาศัย	-	-	-	✓ (F=5.815**)	-	-	-	-
4. ด้านการทำงานและการมีรายได้	✓ (t=3.601**)	-	-	-	-	-	-	-
5. ด้านความมั่นคงทางสังคม	-	-	-	✓ (F=5.958**)	-	-	-	-
6. ด้านบริการสังคม	✓ (t=3.564**)	-	-	-	-	-	✓ (F=5.800**)	✓ (F=5.882**)
7. ด้านนันทนาการ	-	-	✓ (t=2.827**)	✓ (F=4.446*)	-	-	✓ (F=3.604*)	✓ (F=3.112**)
รวม	✓ (t=2.032*)	-	✓ (t=3.320**)	✓ (F=5.231**)	-	-	-	-

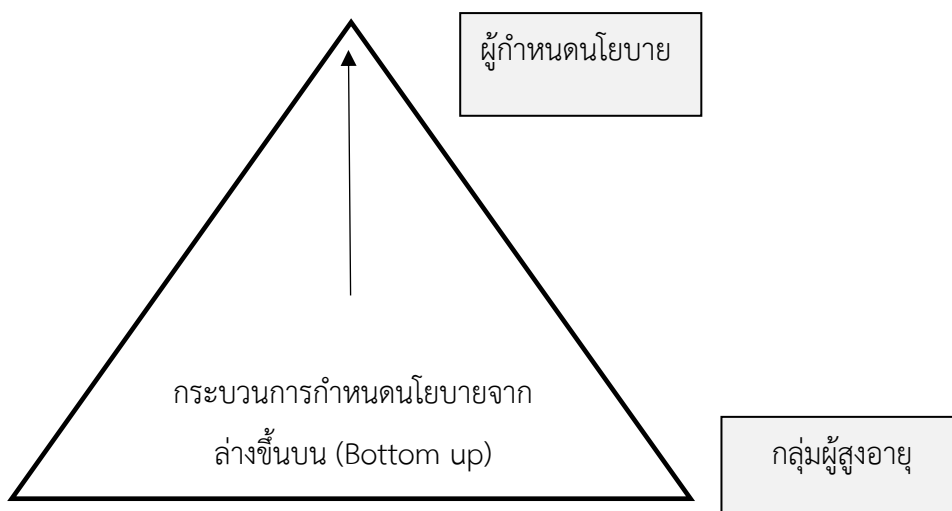
หมายเหตุ ✓ และ *,** หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ .01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง

ความต้องการสวัสดิการสังคม	รูปแบบการดำเนินชีวิต							
	ประเด็นสิ่งที่จะทำ		ประเด็นความสนใจ		ประเด็นความคิดเห็นต่อตนเอง		รวม	
	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
ด้านการศึกษา	.435**	.000	.488**	.000	.255**	.000	.494**	.000
ด้านสุขภาพอนามัย	.115*	.021	.153**	.002	.534**	.000	.276**	.000
ด้านที่อยู่อาศัย	.223**	.000	.279**	.000	.271**	.000	.307**	.000
ด้านการทำงานและการมีรายได้	.277**	.000	.298**	.000	.416**	.000	.380**	.000
ด้านความมั่นคงทางสังคม	.214**	.000	.285**	.000	.443**	.000	.355**	.000
ด้านบริการสังคม	.079	.117	.110*	.028	.428**	.000	.209**	.000
ด้านนันทนาการ	.408**	.000	.504**	.000	.263**	.000	.492**	.000
รวม	.352**	.000	.425**	.000	.462**	.000	.487**	.000

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของนโยบาย ดังนั้น การดึงผู้สูงอายุให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ และทำให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากนโยบายมากที่สุดจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินนโยบาย รวมทั้งยังทำให้สามารถบรรลุได้ตามผลลัพธ์ของนโยบาย นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นสังคมสูงวัย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการวางระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมและเพียงพอ โดยเฉพาะการดูแลผู้สูงอายุจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การเตรียมการสำหรับผู้สูงอายุดูแลตนเอง มีการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน การช่วยเหลือดูแลเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจากคนในสังคม ชุมชน และตลอดจนการดูแลช่วยเหลือจัดบริการจากภาครัฐ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายเพื่อรองรับตั้งแต่ระยะแรก

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในส่วน ของ 1) ประเด็นความคิดเห็นต่อตนเองและอื่น ๆ นั้น ผู้สูงอายุให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวเป็นประเด็นหลัก ทั้งการให้เวลากับครอบครัวในการทำกิจกรรมร่วมกัน และมีการให้ความสำคัญกับชุมชน เช่น การรณรงค์ด้านปัญหายาเสพติด สืบเนื่องมาจากการให้คุณค่าของครอบครัวเป็นค่านิยมที่คนไทยถูกปลูกฝังกันมาอย่างยาวนาน และยังเป็นวัฒนธรรมที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในชาวเอเชีย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Subma, and Sakdivorapong (2014); Boukeaw, and Teungfung (2016) และ

Sukasukont, (2019) 2) ในด้านความสนใจ ผู้สูงอายุสนใจทำอาหารรับประทานเอง และให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รวมทั้งสนใจค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการทำสวน ปลูกผัก จัดบ้านให้น่าอยู่อาศัย เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความใส่ใจสุขภาพ จึงใส่ใจในด้านของอาหารที่รับประทานเข้าไปเป็นพิเศษ และยังมองว่าการหากิจกรรมทำยามว่างเป็นการแก้เบื่อ แล้วยังได้ออกกำลังกายด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongkapan (2016) 3) ในด้านประเด็นกิจกรรมที่ทำ ส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และการดูแลตนเองให้มีร่างกาย ตลอดจนสุขภาพจิตที่แข็งแรงสอดคล้องกับการวิจัยของ Meeyen, and Runpo (2017)

สำหรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย สมอง อารมณ์และสังคม จึงเป็นวัยที่คนส่วนใหญ่กลัว เช่น กลัวโรคภัยไข้เจ็บ กลัวการโดนทอดทิ้งจากบุตรหลานหรือบุคคลรอบข้าง กลัวการเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีเงิน การรู้สึกไม่มีศักดิ์ศรี ไร้ค่า (Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, 2020) ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงต้องการระบบสวัสดิการดูแล เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น 1) ในด้านความต้องการด้านบริการสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การสนับสนุนอาสาสมัครบริการดูแล โดยเฉพาะการจัดเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุถือเป็นความต้องการของผู้สูงอายุมากที่สุด เพราะผู้สูงอายุสามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายในการซื้อของอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามสิทธิอันพึงได้รับตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 อีกด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Al-Dhafiri, and Abdulwahab (2014); Sangsai et al. (2019); Tanan, and Chalermwat (2018) 2) ด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งมักเป็นความต้องการด้านสวัสดิการสังคมอันดับต้นๆ ของผู้สูงอายุ เนื่องด้วยอายุที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความเสื่อมของอวัยวะของร่างกาย และการมาเยือนของโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น ความต้องการด้านนี้จึงเกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Verhagen (2015); Jaturat (2017); Pilun (2018) 3) ด้านความมั่นคงทางสังคมเป็นลักษณะของความต้องการเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลจากกลุ่มบุคคล หรือองค์กรในสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มคนที่เสียสละทำงานให้แก่สังคมจนถึงวัยร่วงโรย สังคมจึงต้องมีการตอบแทนโดยการมีระบบในการสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phramaha Paisit Aphijano (Jato), and Apaipak (2018); Panichayachiwa (2020) 4) ด้านการทำงานและการมีรายได้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับเรื่องปากท้องของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ และประกอบกับกลุ่มคนในวัยนี้เป็นวัยที่เต็มพร้อมไปด้วยประสบการณ์ หลายคนเคยทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต อีกหลายคนเคยทำงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ดังนั้น การได้มีโอกาสกลับมาทำงานอีกครั้ง และสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ จึงเป็นความต้องการของผู้สูงอายุด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chantacharee et al. (2017); Putrit, Kanewan, and Wichairum (2019); Hong, and Xu (2020) 5) ด้านที่อยู่อาศัย ในปัจจุบันลักษณะสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป จนทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากเป็นกลุ่มที่โดนทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวตามลำพัง ดังนั้น ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยจึงเป็นความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นไปพร้อมกับความรู้สึกรังเกียจของครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jutno, and Kanewan (2013) 6) ด้านการศึกษา เป็นความต้องการของผู้สูงอายุในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้

ความสามารถเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มเติมจากเดิม โดยการศึกษาที่มีหลายกิจกรรมย่อย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพ การทำอาหาร การออกกำลังกาย เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Putrit, Kanewan, and Wichairum (2019); Leon et al. (2016) 7) ด้านนันทนาการ คือ การที่ผู้สูงอายุได้ออกจากบ้าน และมีการทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคม อาทิ การมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การร้องเพลงและเต้นรำ การออกกำลังกาย เช่น รำมวยจีน โยคะสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยเฉพาะการสนับสนุนกิจกรรมการออกกำลังกายนั้น เป็นความต้องการด้านนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tanan, and Chalermwat (2018); Panichayachiwa (2020)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในส่วนของประเด็นด้านพื้นที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในพื้นที่เขตเทศบาลและพื้นที่นอกเขตเทศบาลจะมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยจะมีลักษณะของความเป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท โดยปกติแล้วบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวก็จะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ยิ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุด้วยแล้ว ก็จะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน หากประเมินความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันตามดัชนีบาร์เธลเอดีแอล (Barthel ADL index) ที่แบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มติดสังคม 2) กลุ่มติดบ้าน และ 3) กลุ่มติดเตียง จะเห็นได้ชัดว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยในสังคมเมืองมักเป็นผู้สูงอายุติดสังคม โดยจะมีการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุ มีการพบปะสังสรรค์เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมากกว่าผู้สูงอายุในชนบท ส่วนผู้สูงอายุที่อาศัยในชนบทจะมีพฤติกรรมชอบอยู่บ้าน เลี้ยงหลาน ทำกิจกรรมต่างๆ กับสมาชิกภายในครอบครัว โดยมักจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน เป็นต้น จึงส่งผลให้กลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันจึงมีความต้องการด้านต่างๆ อาทิ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ตลอดจนด้านบริการสังคมที่แตกต่างกันนั่นเอง (Bureau of Elderly Health, Ministry of Public Health, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ เนื่องด้วยพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการจัดการบริการสาธารณะให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเองด้วย แต่ทั้งนี้ ด้วยงบประมาณในการจัดสรรโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งแตกต่างกัน ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Trydegård, and Thorslund (2013) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมของการให้บริการและการดูแลผู้สูงอายุซึ่งจัดบริการสาธารณะโดยเทศบาลในสวีเดน (Yang, and Kim, 2014)

ในส่วนของการเน้นย้ำถึงศาสนานั้น เนื่องจากแนวทางการปฏิบัติตามศาสนาที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรม ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และรูปแบบการดำเนินชีวิต แต่ไม่ว่าจะศาสนาใดก็ล้วนมีวัตถุประสงค์เดียวกันในการสั่งสอนให้เป็นคนดี ตลอดจนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่สำคัญ ดังนั้น หลายคนเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุก็ได้เข้าสู่การปฏิบัติตามแนวทางของศาสนาในการจัดการความเครียดมากยิ่งขึ้น

ซึ่งส่งผลต่อความต้องการด้านสวัสดิการสังคมด้วยเช่นเดียวกัน โดยแบบแผนการดำเนินชีวิตในลักษณะเช่นนี้เป็นแนวทางหนึ่งในการทำให้มีอายุที่ยืนยาว (Subma, and Sakdivorapong, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ทั้งนี้ เมื่อศาสนามีผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคม ในกรณีของสังคมที่มีกลุ่มผู้คนที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน หรือมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ก็ย่อมส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมที่แตกต่างกันออกไปด้วย เช่นกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงส่งผลให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นของสหรัฐอเมริกาต้องแบกรับภาระสวัสดิการสังคมของประชากรผู้อพยพที่เป็นผู้สูงอายุจำนวนมาก (Jacqueline, 2013)

ประเด็นด้านอายุของผู้สูงอายุ เนื่องจากอายุมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความต้องการสวัสดิการสังคม เพราะเมื่อผู้สูงอายุมีอายุที่เพิ่มมากขึ้น ก็ยังมีความต้องการการดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ ตลอดจนผู้สูงอายุก็จะมีโรคภัยไข้เจ็บ หรือความเสื่อมทางด้านร่างกายต่างๆ ซึ่งส่งผลให้มีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้สูงอายุบางคนอาจจัดอยู่ในกลุ่มเคลื่อนไหวได้/เคลื่อนไหวไม่ได้ อาจจะมีปัญหาเรื่องการกิน/การขับถ่าย และเจ็บป่วยรุนแรงหรืออยู่ในระยะท้ายของชีวิต (Bureau Of Elderly Health, Ministry of Public Health, 2020) ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติที่ผู้สูงอายุอาจถูกประเมินและจัดอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เมื่ออายุเพิ่มขึ้นก็อาจจะเปลี่ยนไปอยู่อีกกลุ่มหนึ่งตามความแข็งแรงของร่างกายเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Kyoko et al. (2018) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยของญี่ปุ่น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Goswami et al. (2019) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอาณานิคมใหม่ในเมืองเดลีของอินเดีย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากพฤติกรรมความชอบ กิจกรรมที่ทำ อาหารการกิน ความสนใจ รวมทั้งความคิดเห็นต่อตนเองและเรื่องอื่นล้วนส่งผลต่อความต้องการด้านสวัสดิการสังคมในด้านต่างๆ ด้วย ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lisette et al. (2014) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ภาวะโภชนาการ สุขภาพและอัตราการตายและสวัสดิการสังคมของกลุ่มผู้สูงอายุทั่วยุโรป และ Giltay et al. (2017) ดังนั้น หากผู้สูงอายุมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เสี่ยงต่อโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลเหมือนดังเช่นกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญ ก็มีความเป็นไปได้สูงที่จะต้องการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย เพื่อเป็นหลักประกันด้านสุขภาพของตนเอง แต่ในทางตรงกันข้าม หากผู้สูงอายุมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่รักสุขภาพ มองโลกในแง่ดี ก็จะต้องการด้านอื่นๆ แทน เช่น ด้านการศึกษา หรือด้านนันทนาการ ในทำนองเดียวกัน หากผู้สูงอายุขาดรายได้ ไม่มีเงิน ไม่มีงานทำ ก็ย่อมต้องการสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพ หรือการช่วยเหลือจากภาครัฐในด้านการทำงานเพื่อสร้างรายได้ เป็นต้น

สรุป

สำหรับประเด็นรูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากพฤติกรรมความชอบ กิจกรรมที่ทำ อาหารการกินความสนใจ รวมทั้งความคิดเห็นต่อตนเองและ

เรื่องอื่นๆ ล้วนส่งผลต่อความต้องการด้านสวัสดิการสังคมในด้านต่างๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม และด้านนันทนาการ นอกจากนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางโครงสร้างประชากร โดยมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุมากกว่าสัดส่วนของประชากรแรกเกิด ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศไทยกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้วในหลายประเทศ ดังนั้น การเตรียมการรองรับการเป็น “สังคมสูงวัย” จึงเป็นประเด็นที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุนั้น มีความจำเป็นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้วย เพราะหากมีการกำหนดนโยบาย แต่กลุ่มผู้สูงอายุกลับไม่ได้รับประโยชน์ นโยบายดังกล่าวก็ไร้ความหมาย และยังสิ้นเปลืองงบประมาณ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นองค์กรหลักในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ จึงต้องให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียม ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตลอดจนถือเป็นแนวทางในการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ ตามที่ได้ถูกบรรจุเอาไว้ใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติภายในระยะเวลา 20 ปี” นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เนื่องจากการดูแลผู้สูงอายุจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การที่ผู้สูงอายุดูแลตนเอง มีการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน การช่วยเหลือดูแลเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจากคนในสังคม ชุมชน และตลอดจนการดูแลช่วยเหลือจัดบริการจากภาครัฐ ดังนั้น เพื่อให้เป็นการเสนอแนะแก่กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ ผู้วิจัยจึงได้มีการจำแนกข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน/สังคม ระดับองค์กร และระดับประเทศ/ นโยบายผู้สูงอายุระดับมหภาค เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสัดส่วนของกลุ่มผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น และคาดว่าจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากภาครัฐมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ก็จะสามารถรองรับการเป็นสังคมสูงวัยได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในบริบทที่มีความหลากหลายเชิงพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ประจำปี 2562

References

- Al-Dhafiri, & Abdulwahab, M. (2014). The Role of social work services in improving the living standards of the elderly in Kuwait an empirical study. *Education*, 135(2), 177-196.
- Boukeaw, P., & Teungfung, R. (2016). Health care and health status of Thai aging. *Journal of the Association of Researchers*, 21(2), 94-109.
- Bureau of Elderly Health, Ministry of Public Health. (2020). *ADL and TAI Assessment Table*. Retrieved December 11, 2020, from <http://eh.anamai.moph.go.th>.
- Bureau of Promotion and Protection of the Elderly, Ministry of Social Development and Human Security. (2017). *Situation of the elderly in Thailand*. Retrieved December 11, 2020, from <http://www.oppo.opp.go.th>.
- Chantacharee, C., Leklersindhu, S., & Saranrom, D. (2017). Social Welfare Needs of the Elderly in Bang Bua Thong Subdistrict Administration Organization, Bang Bua Thong, Nonthaburi. *Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 6(2), 121-139.
- Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University. (2020). *How to stay happy in old age*. Retrieved December 11, 2020, from <https://med.mahidol.ac.th>.
- Department of Local Administration, Ministry of Interior. (2018). *The Act Establishes Distribution Plans and Procedures Powers Given to Local Government Organizations in 1999*. Retrieved August 5, 2020, from <http://www.dla.go.th>.
- Department of Social Development and Welfare, Ministry of Social Development and Human Security. (2018). *The Elderly Act 2003 (Amendment B.E. 2553)*. Retrieved August 5, 2020, from <http://www.dop.go.th>.
- Giltay, E. J. et al. (2017). Lifestyle and dietary correlates of dispositional optimism in men: The Zutphen Elderly Study. *Journal of Psychosomatic Research*, 63(5), 483-490.
- Goswami, A. K. et al. (2019). Awareness And Utilization of Social Welfare Schemes by Elderly Persons Residing in An Urban Resettlement Colony of Delhi. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 8(3), 960-965.
- Hong, H., Xu J., & Xiang, Z. (2020). The Role of Housing Wealth, Financial Wealth, And Social Welfare in Elderlyhouseholds' Consumption Behaviors in China. *Elsevier*, 96(2020), 1-10.
- Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (2019). *Birth rate in Thailand 2018*. Retrieved May 16, 2020, from <http://www.ipsr.mahidol.ac.th>.

- Jacqueline, L. A. (2013). Devolution and the Social Welfare of Elderly Immigrants: Who Will Bear the Burden? *PAR Public Administration Review*, 63(1), 79-89.
- Jaturat, W. (2017). The guidelines of social welfare services for the elderly needs in Donsak Municipality, Donsak District, Suratthani Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(2), 295-318.
- Jutno, S., & Kanewan, P. (2013). The social welfare needs of elderly in Huaikhan Subdistrict Administrative Organization, Huaithalaeng district, Nakhonratchasima Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 5(2), 105-119
- Kongkapan, K. (2016). Media exposure that affects the lifestyle of elderly in Phuket. *Journal of Far Eastern University*, 10(4), 113-126.
- Kyoko, S. et al. (2018). Japan's healthcare policy for the elderly through the concepts of self-help (Ji-jo), mutual aid (Go-jo), social solidarity care (Kyo-jo), and governmental care (Ko-jo). *BioScience Trends*, 12(1), 7-11.
- Leon, A., Judith, S., McCallum, J., & Friedlander, Y. (2016). Lifestyle factors and risk of dementia: Dubbo. *Study of the elderly*, 184(2), 68-70.
- Lisette C. P. et al. (2014). Lifestyle, Nutritional Status, Health, and Mortality in Elderly People Across Europe: A Review of the Longitudinal Results of the SENECA Study. *The Journals of Gerontology: Series A*, 59(12), 1277-1284.
- Meeyen, S., & Runpo, P. (2017). Living with happiness of the elderly in Suan Luang Rachinee (Park) Huahin, *Proceedings of the Conference on Rajamangala University of Technology* (pp.1123-1129). Nakhon Pathom: Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- National Statistical Office. (2019). *Annual population of the elderly in the southern Andaman region 2019 classified by province and gender*. Retrieved May 14, 2020, from <http://www.nso.go.th>.
- National Statistical Office. (2019). *The population of Thailand in the year 2019 classified by age*. Retrieved May 14, 2020, from <http://www.nso.go.th>.
- Panichayachiwa, W. (2020). *Social welfare needs of elderly in Laemchabang municipality, Sriracha district, Chonburi Province* (Master's Thesis). Burapa University. Chonburi.
- Phramaha Paisit Aphijano (Jato), & Apaipak, P. (2018). Social welfare preparation for aging people in BangKrateuk Subdistrict Municipality, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, *Chandrakasem Rajabhat University Journal*, 15(1), 87-99.

- Pilun, K. (2018). Models of welfare for the elderly a case study of Nongkungsri Municipality, Nongkungsri district, Kalasin Oroveince. *Journal of Politics and Governance*, 8(3), 98-109.
- Putrit, S., Kanewan, P., & Wichairum, S. (2019). Social welfare needs of the elderly in the areas of Ban Yang Sub-District Administrative Organization, Maung District, Buriram Province. *Interdisciplinary Management Journal*, 3(1), 81-88.
- Sangsai, Y., Pisaipan, S., Lohapaiboonkul, N., & Junchom, K. (2018). Social welfare needs of the elderly in Ubonratchatani municipality. *Nakhon Phanom University Journal*, 25(3), 78-86.
- Subma, N., & Sakdivorapong, C. (2014). Lifestyle Patterns of Long - Lived Elderly in Donkha Community Tha Tako District, NakhonSawan Province. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 40(2), 108-120.
- Sukasukont, P. (2019). *Lifestyle of elderly people in Bangphli district, Samutprakan Province* (Research report). Samutprakan: Dhonburi Rajabhat University.
- Tanan, S., & Chalermwat, P. (2018). *Elderly welfare and needs: A case study of the elderly in Kudchap District, Udon Thani Province*. Retrieved May 14, 2020, from <http://58.181.147.25/ojsjournal/index.php/miniconference/article/view/1478>
- Trang Provincial Statistical Office. (2019). *The number of elderly population in Trang Province during 2017-2019 classified by area*. Retrieved May 14, 2020, from <http://trang.nso.go.th>.
- Trydegård, G., & Thorslund, M. (2013). Inequality in the welfare state? Local variation in care of the elderly – the case of Sweden. *International Journal of Social Welfare*, 10(3), 174-184.
- Verhagen, I. (2015). *Community health workers: Bridging the gap between health needs of immigrant elderly and health- and welfare services in the Netherlands*. Retrieved May 14, 2020, from <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/310482>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.
- Yang., H., Ahn, & M.J. Kim. (2014). Health care needs of elderly in a rural community in Korea, *Public Health Nursing*, 21(2), 153–161.